

OKM: Kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanosuunnitelma / otakantaa.fi

Esitä näkemyksesi kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanosuunnitelmaan!

Tämän kyselyn tavoitteena on koota sidosryhmien näkemyksiä kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanosuunnitelman laatimisen tueksi. Toimeenpanosuunnitelma perustuu kulttuurin arvoketjuun ja tavoittelee sen vahvistamista.

Toimeenpanosuunnitelman tarkoituksena on konkretisoida selonteon toteutusta. Sen valmistelussa on otettu huomioon eduskunnan [kannanotossaan](#) esittämät näkemykset ja painopisteet. Muilta osin toimeenpanosuunnitelmaan ei ole tarkoitus sisällyttää uusia painopisteitä.

Selontekoon sisältyviä toimenpiteitä on toimeenpanosuunnitelmassa ryhmitelty konkreettisemmiksi kokonaisuuksiksi ja sijoitettu siihen kohtaan arvoketjua, johon ne ensisijaisesti liittyvät. Lisäksi suunnitelmaan sisältyy toimenpiteitä, jotka läpäisevät koko arvoketjun (esim. kulttuurin rooli kestävän kehityksen edistäjänä).

Kommentoitaviin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin voit tutustua [tämän linkin kautta](#). Kulttuuripoliittinen selonteko on luettavissa [valtioneuvoston julkaisuarkistossa](#).

Pyydämme sinua arvioimaan toimenpiteitä ja peilaamaan niitä selonteon tavoitteisiin. Lopuksi voit vielä kertoa yleisesti, sisältyvätkö mielestäsi keskeiset asiat selonteosta suunnitelmaan.

Kyselyn vastausaika päättyy 1.12.2025.

Onko esitetyissä toimenpiteissä jotain, mitä tulisi muuttaa tai tarkentaa?

Kulttuuriperintö ja tieto

Tavoitteiden alle kirjatut toimenpiteet jäävät osin ylätasolle. Toivottavaa olisi, että ensimmäisen tavoitteen toimenpiteissä myös aineeton kulttuuriperintö olisi huomioitu paremmin mm. varautumisen osalta. Tässä alueellisten kulttuuriperintöä tallentavien ja uusintavien toimijoiden mukaanotto on ensiarvoisen tärkeää. Kulttuurialaa koskevan tietoperustan ylläpito on ensiarvoisen tärkeää, ja tämän työn resursointi on varmistettava, myös alueellisesti.

Vajaakäyttöisen rakennuskannan kehittäminen kulttuurikäyttöön ja rakennusperinnekohteiden käytön tehostaminen on todella tärkeää kestävän kehityksen ja alueellisen kulttuurin saavutettavuuden näkökulmasta.

Luovuus ja tuotanto

Kaikki toimenpiteet ovat kannatettavia, joskin ne kaipaisivat täsmällisempää sisältöä. Ensimmäinen tavoite kaipaishi konkreettisempia ja laajempia toimenpiteitä. Nyt toimenpiteitä kohdistuu taidealoista ainoastaan kirjallisuuteen; myös toimenpide 12 kaipaishi laajentamista mm. sosiaaliturvaan liittyen.

Erityisesti kuntien, hyvinvointialueiden ja kulttuuritoimijoiden yhteistyörakenteita tulisi kehittää selkeillä toimenpiteillä, joilla vahvistetaan kulttuurialan ammattilaisten työllistymismahdollisuuksia myös kasvukeskusten ulkopuolella. Esimerkiksi kiertävään kulttuuritoimintaan tulisi ohjata resursseja kulttuurin saatavuuden ja saavutettavuuden edistämiseksi. Toimijoiden yhteistyönä rakennettu

kiertuetoiminta vahvistaisi taide- ja kulttuurialan ammattilaisten työllistymistä ja taideteosten elinkaarten pidentymistä.

Tavoite "kulttuuritoimijoiden rooli yhteiskunnan henkisen kriisinkestävyyden avaintoimijoina on vahvistunut" on erinomainen. Toimenpiteenä tulisi kuitenkin olla paitsi kulttuuritoimijoiden, myös koko muun yhteiskunnan ja poliittisten päättäjien ymmärryksen vahvistaminen siitä, mikä todella on kulttuurin rooli yhteisöjen, niin pienten kuin isojen, henkisen kestävyyden vahvistajana ja yhteisöllisyyden rakentajana.

Taiteellisen ja tieteellisen vapauden toteutumisen varmistaminen on ensiarvoisen tärkeää paitsi lainsäädännössä ja strategisissa linjauksissa, ehkä ennen kaikkea myös julkisten varojen suuntaamisessa. Taiteella ja tieteellä on oltava mahdollisuus rakentaa aitoa ja riippumatonta keskustelukulttuuria ja sitä kautta demokraattisen yhteiskunnan tulevaisuutta.

Kehitys, levitys, jakelu ja markkinointi

Taiteen ja kulttuurin eri alojen siltarakentajien / välittäjäportaan vahvistaminen on todella tärkeää, jotta todella voidaan saavuttaa arvoketjun parantumista ja ekosysteemistä yhteistyötä. Koko Suomen tasolla ekosysteemisessä ajattelussa on huomioitava myös kolmas sektori palveluiden tuottajana ja kehittäjänä - yhdistysmuotoinen toiminta on todellinen työskentelymalli erityisesti kasvukeskusten ulkopuolella.

Toimenpiteissä kaivattaisiin tarkempaa vastuuttamista - kuka tekee, miten rahoitetaan, mitkä tahot tekevät yhteistyötä.

Kulutus, käyttö ja osallistuminen

Tässä luvussa on kirjattu toimenpideohjelman tärkeimmät sisällöt. Kaikki tavoitteiden toimenpiteet ovat kannatettavia, joskin ne vaatisivat runsaasti konkretiaa. Miten esimerkiksi lisätään kannusteita kulttuurin kuluttamiseen tai kulttuurihyvinvoinnin lisäämiseen? Digitaalisten palveluiden lisäksi on keskityttävä myös kulttuurin fyysiseen saatavuuteen ja saavutettavuuteen kautta koko Suomen esimerkiksi kehittämällä kiertäviä kulttuuripalveluita. Tämä vaatii vahvaa verkostomaista yhteistyötä, jota myös on paitsi resursoitava myös vastuutettava. Lakisääteiset kulttuurioikeudet, kuten ihmisten tasavertaisten osallistumis- ja toimintamahdollisuuksien yhdenvertaisuus tai lasten ja nuorten kulttuuriset oikeudet, tulee kirjata ensisijaisiksi toimenpiteiksi koko maassa.

Kulttuurihyvinvointitoiminnan vaikuttavuudesta on jo erinomaista näyttöä, ja tämä toiminta on merkittävästi vahvistunut aikaisempien kulttuuripoliittisten kirjausten myötä, ja tässä linjatut toimenpiteet ovat oikean suuntaisia. Ohjelmilla on siis merkitystä, ja sen vuoksi myös muita tässä alaluvussa kirjattuja toimenpiteitä on nostettava toimenpideohjelman kärkeen, jotta ne vahvistaisivat kulttuuria ja sen asemaa sekä vaikutusta maanlaajuisesti.

Arvoketjun läpäisevät toimenpiteet

Alueellisen yhteistyön vahvistaminen ja pysyvien käytäntöjen rakentaminen on ensiarvoisen tärkeää, jotta kulttuuripoliittikka olisi strategisesti hallittua. Myös ylivaalikautisen toimielimen perustaminen kulttuuripoliittisen selonteon vahvistamiseksi on erittäin kannatettavaa poukkoilevan rahoituspolitiikan suitsimiseksi.

Kulttuuripoliitikassa tulee kuitenkin antaa tilaa myös alueelliselle omaleimaisuudelle ja itsenäisille ratkaisuille sekä innovatiivisille kokeiluille. Esimerkiksi Itä-Suomessa, jossa taloudelliset toimintamahdollisuudet taiteen ja kulttuurin ammattilaisille ovat erityisen haasteelliset eikä kulttuurin saavutettavuus asukkaiden kannalta toteudu, voisi toteuttaa erilaisia pilottikokeiluja, mm. kiertäviä ja

usean kunnan yhteistyönä toteutettavia kulttuuripalveluita, kylien ja kuntien vajaakäyttöisten tilojen valjastamista kulttuurikäyttöön tai muuta luovan alan kokeilukulttuuria alueen elinvoimaisuuden vahvistajana.

Hannele Autti, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto